

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้
จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาตคลาดเคลื่อน
ในพื้นที่จังหวัดเลย

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ปิยวิทย์ สนวนุ่ม

ผู้อำนวยการกอง สำนักกิจการมวลชนและสารนิเทศ
สำนักปฏิบัติการรักษาความมั่นคงภายในกองทัพบก

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2567

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้
จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาตคลาดเคลื่อนในพื้นที่
จังหวัดเลย

โดย พันเอก ปิยวิทย์ สนวนุ่ม

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอกหญิง มนทิรา ยิ้มสมบูรณ์

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2567 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ดีมาก**

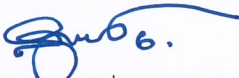
พลตรี

(ทองศักดิ์ มหาวงศ์)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(สุเทพ ยิ่งยืน)

ประธานกรรมการ

พันเอก

(บดีรินทร์ เตชาเลิศ)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(คมกฤษ อจลานนท์)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(มนทิรา ยิ้มสมบูรณ์)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(นวลสมร จรวงษ์)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก ปิยวิทย์ สนวนุ่ม
เรื่อง	แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย
วันที่	11 กันยายน 2567 จำนวนคำ : 8,746 จำนวนหน้า : 23
คำสำคัญ	นโยบายป่าไม้แห่งชาติ, การเพิกถอนเอกสารสิทธิ, จังหวัดเลย
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการทำลายทรัพยากรป่าไม้ และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามที่วิทยาลัยการศึกษากำหนด ด้วยการใช้ SWOT Analysis และ TWOS พบว่า ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทแก้ไขปัญหการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2557 กำหนดเป้าหมายในการพิทักษ์รักษาพื้นที่ป่าไม้ให้มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ให้ได้พื้นที่ป่าอย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ ภายใน 10 ปี รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ทั้งภาคเอกชนและประชาชนร่วมกันปลูกต้นไม้หวงห้ามดังกล่าวเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น หากแต่ยังคงมีการออกเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อน หรือออกโดยมิชอบทับซ้อนอยู่ในพื้นที่ป่าโดยจะสามารถเพิกถอนเอกสารสิทธิจะต้องออกคำสั่งเพิกถอนจากกรมที่ดิน ตามมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ทำให้คืนพื้นที่ของรัฐกลับมาและเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติได้ต่อไป

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Piyawit Suannoom

TITLE: Guidelines for solving problems of encroachment on government land and destruction of forest resources from the revocation of title documents issued in error in Loei Province

DATE: 11 September, 2024 **WORD COUNT:** 8,746 **PAGES:** 23

KEY TERMS: National Forest Policy, Revocation of rights document, Loei Province

CLASSIFICATION: Unclassified

The objective of this research is to investigate the state of the problem of land encroachment by the government and the destruction of forest resources, and analyze the factors that affect the prevention and resolution of the problem in order to provide solutions for the government's land encroachment and forest resource destruction issues. The research is conducted using a strategic research approach as specified by the Army War College , utilizing SWOT Analysis and TWOS. It was found that the National 20-Year Strategy and the Master Plan for Resolving Forest Resource Destruction, Government Land Encroachment, and Sustainable Natural Resource Management in 2014 set a target to conserve and maintain forest areas with at least 40% of the country's area as complete forests within 10 years, along with the amendment and additional improvement of the Forest Act B.E.2484 to promote both private sector and public participation in reforestation efforts. However, the withdrawal of erroneous and overlapping land rights documents in forest areas still requires an order from the Department of Land, in accordance with Article 61 of the Land Law, in order to return the land to the state and increase the country's forest area in line with the national strategy.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง "แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย" ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก พันเอกหญิง มนทิรา ยิ้มสมบุญ อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก บดินทร์ เตชาเลิศ ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา และพันเอกหญิง นवलสมร จรวงษ์ ซึ่งได้ให้ความกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำคำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี และขอขอบคุณคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน คอยให้ความรู้ อบรมสั่งสอนชี้แนะแนวทาง ตลอดระยะเวลาการศึกษา ณ วิทยาลัยการทัพบกแห่งนี้ สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัวอันเป็นที่รัก และเพื่อนนักศึกษาวิทยาลัยการทัพบกหลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 69 ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยในทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
วิธีการศึกษา	8
ประโยชน์ที่ได้รับ	9
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	
สถานการณ์พื้นที่ป่าไม้	10
สถานการณ์การบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาตคลาดเคลื่อน ในพื้นที่จังหวัดเลย	11
ปัจจัยปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาตคลาดเคลื่อน ในพื้นที่จังหวัดเลย	12
วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิ ที่ออกโดยผิดพลาตคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย	12
แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดย ผิดพลาตคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย	14
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	18
บทที่ 4 บทสรุป	
สรุปผลการวิจัย	21
ข้อเสนอแนะ	22
เอกสารอ้างอิง	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ด้านทาง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไป¹

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเทศไทยมีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ทั้งนี้ หากมีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มากเกินไป ทั้งในมิติด้านการผลิตและการบริโภค ซึ่งก่อให้เกิดของเสียและมลพิษในระดับที่เกินกว่าความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศในพื้นที่ จนส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศเสื่อมโทรมลงนั้น อาจส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ² และสังคมของชาติในระยะยาวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยการมุ่งพัฒนาทางเศรษฐกิจในระยะหลายสิบปีที่ผ่านมาอาจกล่าวได้ว่าเป็นการพัฒนาที่เน้นผลประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจจนขาดการคำนึงถึงความยั่งยืนของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและขีดความสามารถของระบบนิเวศที่เพียงพอและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในการผลิตสินค้าและบริการยังอยู่ในระดับต่ำ มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองและสร้างมูลค่าเพิ่มได้น้อยกว่าที่ควร จึงส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติของไทยเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากของเสียและมลพิษทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งเป็นความท้าทายต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่เป็นหนึ่งในปัจจัยกำหนดความสำเร็จที่สำคัญต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ของการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

นโยบายป่าไม้แห่งชาติ ได้กำหนดและขับเคลื่อนนโยบายของประเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการป่าไม้ทั้งระบบเพื่อทันต่อสถานการณ์และเป็นไปอย่างมีเอกภาพ

เกิดดุลยภาพกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีมาตรการในการประสาน ติดตาม เฝ้าระวัง และสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาติ ตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความยั่งยืน ตลอดจนเพื่อเป็นการน้อมนำศาสตร์พระราชามาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และตอบสนองต่อ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งคำนึงถึงข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการป่าไม้ โดยมีการกำหนดนโยบาย ด้านการจัดการป่าไม้ ได้แก่ การเชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในการบริหารจัดการป่าไม้ ทุกระดับให้มีเอกภาพและประสานกันตามห่วงโซ่การพัฒนา ระหว่างการบริหารราชการ ทุกระดับ รวมทั้งมีการประสานความร่วมมือและพัฒนาเทคโนโลยีหรือเครื่องมือในการสนับสนุน ให้เกิดการบูรณาการในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนาป่าไม้ของชาติในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการอย่างมีเป้าหมายและต่อเนื่องและกำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อย ในอัตราร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ ประกอบด้วย ป่าอนุรักษ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ³ ป่าเศรษฐกิจและป่าชุมชน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของพื้นที่ประเทศ โดยกำหนดให้เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ทั้งป่าอนุรักษ์ป่าเศรษฐกิจและป่าชุมชน ให้ได้ตามเป้าหมายภายใต้กรอบเวลาที่กำหนดในแผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติ⁴

ลักษณะและประเภทของป่าสามารถจำแนกออกเป็น ป่าอนุรักษ์เป็นพื้นที่ กำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลาย ทางชีวภาพ รวมทั้งป้องกันภัยธรรมชาติต่างๆ และรักษาสภาพธรรมชาติที่สวยงามหรือมี จุดเด่นเฉพาะตัว ตลอดทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัย และนันทนาการ หรือเขต พื้นที่อื่นใดที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ หรือคุณค่าอื่น อันควรแก่การอนุรักษ์หรือรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ พื้นที่เตรียมการอุทยานแห่งชาติ พื้นที่เตรียมการ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พื้นที่เตรียมการเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติที่ควรแก่การ อนุรักษ์บางส่วน ป่าชายเลนอนุรักษ์ เป็นต้น สำหรับป่าเศรษฐกิจและป่าชุมชน แบ่งตาม ประเภทได้แก่ ป่าเศรษฐกิจ เป็นพื้นที่กำหนดไว้เพื่อการผลิตไม้และของป่า เพื่อประโยชน์ ในทางเศรษฐกิจ หรือเขตพื้นที่อื่นใดที่มีความเหมาะสมกับการกำหนดให้เป็นเขตป่า เศรษฐกิจโดยอยู่นอกเขตป่าอนุรักษ์ ประกอบด้วย ป่าเศรษฐกิจในที่ดินของรัฐ ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ (ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 3, 4, 5) เขตป่าไม้ของรัฐที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ ประโยชน์ตามกฎหมายให้เป็นป่าเศรษฐกิจ เขตพื้นที่อื่นของรัฐที่ประสงค์จะสร้างสวนป่า เศรษฐกิจ ป่าไม้ถาวร ป่าชายเลนนอกเขตป่าชายเลนอนุรักษ์ และป่าเศรษฐกิจในที่ดินของ เอกชน ได้แก่ ที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน และที่ดิน นอกเขตป่าไม้ของรัฐอื่น ๆ ส่วนป่าชุมชน เป็นพื้นที่ป่านอกเขตป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่อื่นของ

รัฐนอกเขตป่าอนุรักษ์ที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน โดยชุมชนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา ตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน

แผนแม่บทแก้ไขปัญหการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2557 (พ.ศ. 2557 - 2567) ด้วยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มอบหมายให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) จัดทำแผนแม่บทในการพิทักษ์รักษาพื้นที่ป่าไม้โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่าและทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองให้ได้ตามที่เป้าหมายกำหนดไว้ภายใน 1 ปี 2) เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและยั่งยืน ภายใน 2 ปี และ 3) เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ป่าเป้าหมายทั่วทั้งประเทศ ให้มีสภาพที่สมบูรณ์ ภายใน 2 - 10 ปี ⁵

พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 7 ไม้ชนิดใดที่ขึ้นในป่าจะให้เป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา สำหรับไม้ทุกชนิดที่ขึ้นในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่เป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าเป็น “ไม้หวงห้าม” เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ทั้งภาคเอกชนและประชาชนร่วมกันปลูกต้นไม้หวงห้ามดังกล่าวเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น

สภาพการบุกรุกที่ดินของรัฐ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดย ผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย จากข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ เมื่อปี 2504 จังหวัดเลย มีพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย จำนวน 3,938,335-3-55 ไร่ แยกเป็น ป่าไม้ถาวร 68,498-1-00 ไร่ ป่าสงวนแห่งชาติ 22 ป่า รวมเนื้อที่ 2,745,847-1-55 ไร่ อุทยานแห่งชาติ 5 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ภูเรือ ภูสวนทราย ภูม่าน และภูหินร่องกล้า รวมเนื้อที่ 475,475-1-00 ไร่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 2 แห่ง ประกอบด้วย เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูคือ ภูกระแต และภูหลวง รวมเนื้อที่ 648,515-0-00 ไร่ สภาพป่าเป็นป่าดงดิบเทือกเขาสูงค่อนข้างสมบูรณ์เป็นป่าไม้เบญจพรรณและเต็งรัง ไม้มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 55.16 ของพื้นที่ทั้งหมด ปัจจุบันมีพื้นที่คงสภาพป่า 2,121,701.83 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.33 ของพื้นที่จังหวัด และร้อยละ 0.66 ของพื้นที่ประเทศ โดยสาเหตุการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ ได้แก่ การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ทำการเกษตรหรือที่อยู่อาศัยซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันเป็นภูเขาสูง มีพื้นที่ราบที่เหมาะสมต่อการเกษตรน้อย จึงมีการขยาย

ที่ทำกินสู่เนินเขาที่มีความลาดชันเพิ่มมากขึ้น ราษฎรที่บุกรุกที่ดินป่าไม้ส่วนใหญ่มีการปลูกพืชเชิงเดี่ยว บางส่วนเป็นไม้ยืนต้นมีใช้ไม้พื้นถิ่น และมีการปลูกพืชสวนซึ่งไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นป่าในนิยามของภาครัฐ พื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนสภาพโดยการแผ้วถาง เผาทำลายและไถถาก ทำให้สภาพป่าดั้งเดิมถูกทำลาย ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมาส่งเสริมให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่ามากขึ้น เช่น การนำพื้นที่ป่าไม้ไปปฏิรูปเป็นพื้นที่เกษตร การส่งเสริมการปลูกยางพารา การขยายพื้นที่ของกลุ่มทุนจากต่างถิ่นที่ต้องการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมากขึ้น การชะลอการจับกุมดำเนินคดีและผ่อนปรนให้ราษฎรผู้ถือครองบุกรุกพื้นที่ป่ายังคงทำกินได้ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การดำเนินการออกเอกสารการครอบครองที่ดินไม่เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ และข้อจำกัดของเทคโนโลยีการจัดทำแผนที่ในอดีตไม่สามารถกำหนดขอบเขตของพื้นที่ป่าไม้ได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังพบข้อผิดพลาดที่มีได้กันพื้นที่ป่าชุมชน พื้นที่ทำกินของประชาชนที่อยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ออกจากพื้นที่ป่าไม้ที่สงวนคุ้มครองทำให้ประชาชนที่ควรเป็นผู้มีสิทธิในที่ดินเหล่านี้แปรสภาพเป็นผู้บุกรุก ในขณะเดียวกันก็มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินความรุนแรงของพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกแผ้วถางพบว่าจังหวัดเลยเป็นหนึ่งในกลุ่มพื้นที่วิกฤตรุนแรง 12 จังหวัด ซึ่งจำเป็นจะต้องเร่งรัดเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว สำหรับมาตรการในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินป่าไม้จังหวัดเลยตามนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกพื้นที่ป่าในห้วงที่ผ่านมา จังหวัดเลยได้ดำเนินการโดยใช้กลไกการปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ และกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง มากำหนดมาตรการด้านการแก้ไขการบุกรุกที่ดินป่าไม้ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ระดับจังหวัด (คปป.จังหวัด) และคณะกรรมการพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐจังหวัด (คพร.จังหวัด) ในการขับเคลื่อนดำเนินการแบบบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งนี้ปัญหากลุ่มนายทุนบุกรุกพื้นที่ของรัฐ⁶ และการทำลายทรัพยากรป่าไม้ด้วยการใช้กระบวนการออกเอกสารครอบครอง (นส.3 ก) ซึ่งมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อน หรือออกโดยมิชอบ ทับซ้อนอยู่ในพื้นที่ป่าไม้สมบูรณ์ รวมทั้ง มีการจัดซื้อที่ดินที่ออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ⁷ ด้วยกฎหมาย ทำให้เกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้เป็นพื้นที่กว้าง ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้กระบวนการพิสูจน์สิทธิตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จนกว่ากรมที่ดินจะออกคำสั่งเพิกถอนเอกสารสิทธิ ทั้งนี้ กรมที่ดิน สังกัดกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการออกเอกสารสิทธิ ซึ่งการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินมี 2 วิธี คือ การเดินสำรวจออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามมาตรา 58 และ 58 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และการออกเฉพาะรายตามมาตรา 59 และมาตรา 59 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งในอดีตมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน

ได้แจ้งการสิทธิครอบครองที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) โดยไม่มีการออกไปรังวัดเพื่อให้ได้แนวเขตที่ชัดเจน ทำให้การรังวัดเพื่อออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามหลักฐานดังกล่าวมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อน ทั้งการรังวัดในขณะนั้นยังขาดเครื่องมือที่ทันสมัยทำให้การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนเป็นจำนวนมาก ประกอบกับแนวเขตที่ดินของรัฐ เช่น ป่าไม้ถาวร ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น ยังไม่มีแนวเขตที่ชัดเจนแน่นอนทำให้เกิดปัญหาในการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินรุกกล้าที่ดินของรัฐดังกล่าว อีกทั้งยังมีการนำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ของที่ดินแปลงอื่นมาแอบอ้างเพื่อออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐเป็นจำนวนมาก ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นเหตุที่ทำให้มีการออกเอกสารสิทธิในที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะต้องดำเนินการเพิกถอนตามมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน คำสั่งเพิกถอนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเป็นคำสั่งทางปกครองที่อยู่ภายใต้ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539⁸ โดยที่ผ่านมามีคำสั่งเพิกถอนเอกสารสิทธิครอบครองหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก) ในพื้นที่หลายอำเภอของจังหวัดเลย รวมทั้งมีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินและผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมากซึ่งได้โต้แย้งคัดค้านการเพิกถอน⁹ จึงทำให้ขั้นตอนมีระยะเวลานานซึ่งต้องพิสูจน์สิทธิเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้มีส่วนได้เสียด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเคยปฏิบัติงานในศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 4 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ศปป.4 กอ.รมน.) ด้านการเสริมสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย เข้ามาเป็นกรอบในการศึกษา โดยศึกษาตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 นโยบายป่าไม้แห่งชาติ แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน พ.ศ. 2557 (พ.ศ. 2557 - 2567) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และแก้ไขเพิ่มเติม และประมวลกฎหมายที่ดินที่เกี่ยวข้อง

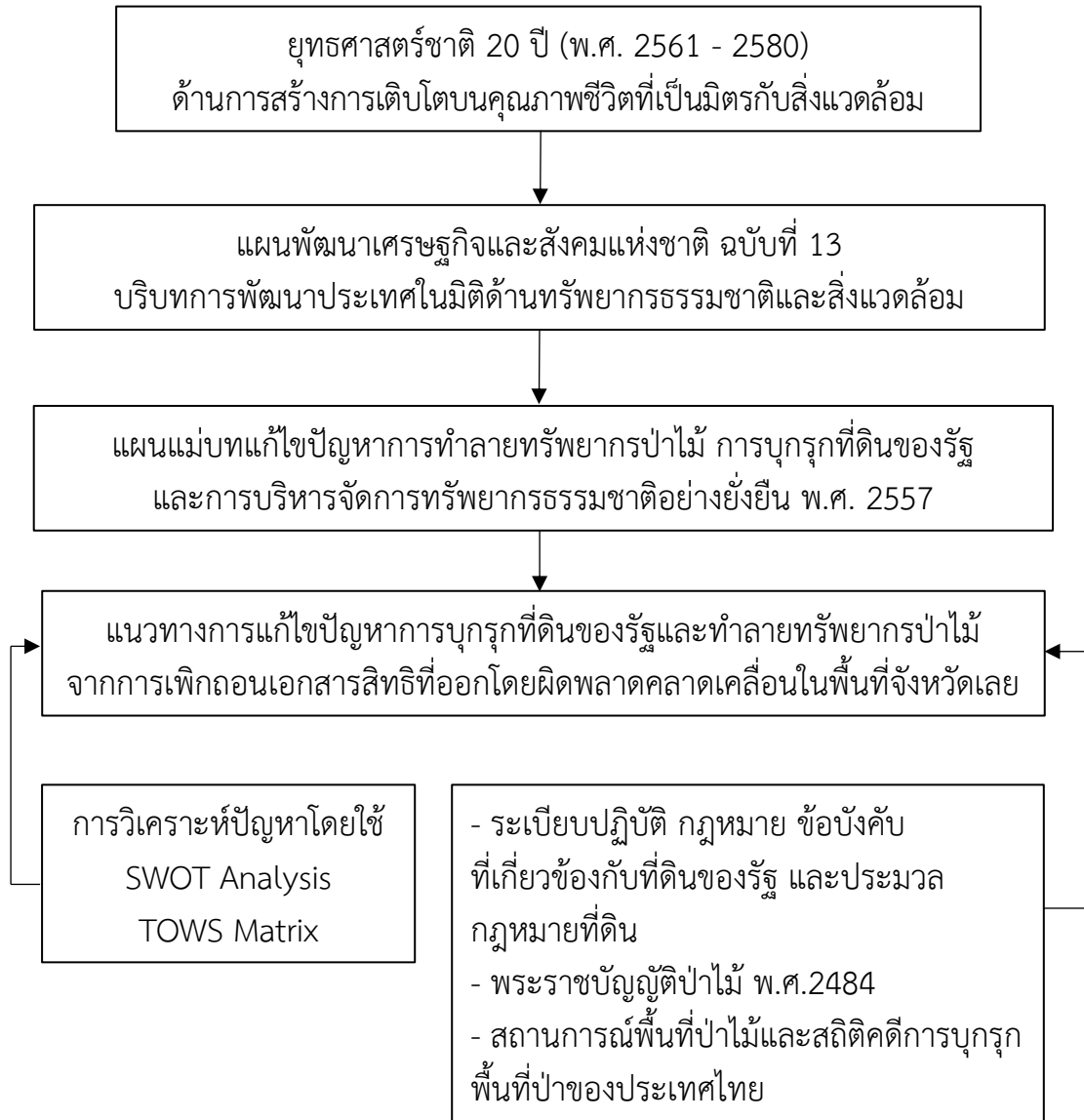
รวมถึงศึกษาการมีส่วนร่วมของส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ เพื่อที่จะได้ทราบถึงผลของการปฏิบัติแบบบูรณาการในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่การบูรณาการในการให้ข้อมูล การร่วมแสดงความคิดเห็น การร่วมกำหนดนโยบาย อำนวยการ วางแผน การร่วมดำเนินการ ในการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ในการพิสูจน์เอกสารสิทธิและการถือสิทธิครอบครอง หากตรวจสอบแล้วพื้นที่ดังกล่าวเป็นการออกเอกสารสิทธิโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนจะได้นำเข้าสู่กระบวนการเสนอเพิกถอน

ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกรมที่ดินเพื่อดำเนินการต่อไป โดยสรุปการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นการการบูรณาการมีส่วนร่วมในการทวงคืนผืนป่า การเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง การวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรค และ ค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการ เพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย และจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อน ในพื้นที่จังหวัดเลย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด

2. ขอบเขตการศึกษา ขอบเขตเนื้อหาศึกษาจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2562 แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2557 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ระเบียบปฏิบัติกฎหมาย ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับที่ดินของรัฐ และประมวลกฎหมายที่ดิน รวมถึงแนวความคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลที่เป็นบริบทของข้อมูลในการวิจัยทั้งหมดและเอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องจาก ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 4 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และเอกสารอื่นๆ รวมทั้งวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์ด้วยการใช้ SWOT Analysis และ TOWS Matrix

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม \ ระยะเวลา	ธ.ค. 66	ม.ค. 67	ก.พ. 67	มี.ค. 67	เม.ย. 67	พ.ค. 67	มิ.ย. 67
เลือกเรื่องและกำหนดหัวข้อการวิจัย	↔						
สอบการนำเสนอโครงสร้างเอกสารวิจัย		↔					
ศึกษาค้นคว้าที่มาของปัญหา		↔	↔				
การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล				↔			
การสรุปผลการวิจัย					↔		
การนำเสนอผลการวิจัย						↔	
จัดทำรูปเล่ม							↔

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงสถานการณ์การบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิโดยผิดพลาตคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย
2. ทราบถึงปัจจัยปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิโดยผิดพลาตคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย
3. ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิโดยผิดพลาตคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

สถานการณ์พื้นที่ป่าไม้

ข้อมูลพื้นที่ประเทศไทยในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เท่ากับ 517,645.92 ตารางกิโลเมตร หรือ 323,528,699.65 ไร่ ซึ่งสถานการณ์การของพื้นที่ป่าไม้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยเมื่อปี พ.ศ. 2516 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด 138,566,875 ไร่ หรือร้อยละ 43.21 ของพื้นที่ประเทศ ล่าสุดในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่เพียง 102,135,974.96 ไร่ หรือร้อยละพื้นที่ป่าไม้ 31.57 ของพื้นที่ประเทศ โดยจังหวัดที่ไม่พบพื้นที่ป่าไม้ ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี และอ่างทอง ตามนิยามพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นพื้นที่ปกคลุมของพืชพรรณที่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นไม้ยืนต้นปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่องขนาดไม่น้อยกว่า 3.125 ไร่ และหมายรวมถึงทุ่งหญ้าและลานหินที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ที่ปรากฏล้อมรอบด้วยพื้นที่ที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่าไม้ โดยไม่รวมถึงสวนยูคาลิปตัส หรือพื้นที่ที่มีต้นไม้ แต่ประเมินได้ว่าผลผลิตหลักของการดำเนินการไม่ใช่เนื้อไม้ ได้แก่ พื้นที่วนเกษตร สวนผลไม้ สวนยางพารา และสวนปาล์ม หากนำเป้าหมายการมีพื้นที่ป่าตาม แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) และนโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2562 ที่กำหนดให้ประเทศไทยควรมีพื้นที่ป่าไม้อย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ หรือเท่ากับ 129,411,479.86 ไร่ ดังนั้นทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน จึงมีหน้าที่ที่จะต้องเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมายดังกล่าวอย่างน้อย 27,057,995.10 ไร่ ข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะทำให้ทราบถึงขอบเขตของพื้นที่ป่าไม้ที่ชัดเจนและถูกต้อง สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้พื้นที่ป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิต เป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอนจากชั้นบรรยากาศไว้ในรูปแบบของเนื้อไม้ ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยลดปริมาณของก๊าซเรือนกระจกที่มีอยู่ในชั้นบรรยากาศของโลกอีกด้วย

การเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อน หรือออกโดยมิชอบ จึงทำให้พื้นที่ดังกล่าวกลับมาเป็นของรัฐ ซึ่งเมื่อดำเนินการฟื้นฟูสภาพป่าให้กลับมาสมบูรณ์อีกครั้งก็จะสามารถทำให้พื้นที่ป่าไม้ของประเทศเพิ่มมากขึ้นจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

สถานการณ์การบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย

จังหวัดเลย มีที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ข้อมูลในปี พ.ศ. 2566 พื้นที่ของจังหวัด 6,662,090.37 ไร่ มีพื้นที่ป่าไม้ 764,304.61 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 11.47¹⁰ โดยปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่จังหวัดเลย มีอยู่ในหลายพื้นที่อำเภอ ยกตัวอย่างในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย โดยปัญหาดังกล่าวสืบเนื่องจากตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ พ.ศ. 2506 ได้กำหนดให้ป่าห้วยส้มและป่าภูผาแดง เป็นเขตป่าไม้ถาวร¹¹ รวมทั้งป่าภูผาขาวและป่าภูผายา ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ อำเภอผาขาว จังหวัดเลย (ขณะนั้นเป็น ตำบลผาขาว) ทั้งหมด หากจะต้องมีการออกเอกสารสิทธิในพื้นที่ดังกล่าวจะออกได้เฉพาะที่ดินที่ได้มีการแจ้งการครอบครอง (ส.ค.1) หรือมีสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนมีประกาศเป็นเขตป่าไม้ถาวร¹² ต่อมา พ.ศ. 2520 กรมที่ดินได้มีโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก) ทั่วประเทศ ซึ่งได้ดำเนินการในท้องที่ อำเภอผาขาว จังหวัดเลย จำนวนมากกว่า 4,000 แปลง มีประมาณร้อยละ 20 ที่เป็นที่ดินที่ได้แจ้งการครอบครอง (ส.ค.1) ส่วนอีกประมาณร้อยละ 80 เป็นที่ดินที่ไม่มีหลักฐานการแจ้งการครอบครอง โดยได้มีการแจกเอกสารสิทธิให้ราษฎรประมาณ 3,000 แปลง ต่อมา พ.ศ. 2523 ได้มีการส่งระวางภาพถ่ายทางอากาศให้กรมป่าไม้ตรวจสอบแนวเขตป่าปรากฏว่าพื้นที่ดังกล่าว อยู่ในเขตป่าไม้ถาวรทั้งอำเภอ จึงไม่ได้แจกเอกสารสิทธิส่วนที่เหลือให้แก่ราษฎร และได้ทำการยกเลิกเอกสารสิทธิดังกล่าวขึ้น ซึ่งต่อมา พ.ศ. 2536 มีบริษัทเอกชนได้เข้ามาซื้อที่ดินที่ยังไม่ได้เพิกถอนเดิม จำนวน 9 แปลง ตามหลักฐาน น.ส.3 ก ซึ่งต่อมาได้ทำการแบ่งย่อยเป็น น.ส.3 ก จำนวน 110 แปลง มีการตัดถนนเชื่อมแปลงที่ดินทุกแปลง เนื้อที่รวมประมาณ 4,105 ไร่ มี น.ส.3 ก จำนวน 55 แปลง เนื้อที่ประมาณ 2,492 ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินที่เจ้าของได้ขออนุญาตออกเอกสารสิทธิเฉพาะรายเมื่อปี พ.ศ. 2536 และขายให้แก่บริษัทเป็นเอกสารสิทธิที่ออกไม่ชอบด้วยกฎหมาย และ เนื่องจากได้มีราษฎรร้องเรียนจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2545 อธิบดีกรมที่ดินได้มีคำสั่งที่ 1447/2545 และ 1448/2545 ให้เพิกถอน น.ส.3 ก¹³ ดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าเป็นเอกสารสิทธิที่ออกไม่ชอบ และต่อมาได้มีการบุกรุกพื้นที่ข้างเคียงดังกล่าวเพิ่มเติมเนื่องจากขอบเขตป่าไม้และพื้นที่ราษฎรไม่ชัดเจน จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2565 จากการพิสูจน์ตรวจสอบพื้นที่ดังกล่าวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปสู่ขั้นตอนการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนและออกโดยมิชอบ¹⁴ กลับมาเป็นพื้นที่ของรัฐเพื่อฟื้นฟูสภาพและเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้กับประเทศต่อไป

ปัจจัยปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย

ด้วยจังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสภาพพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าไม้ถาวร ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ภูเรือ ภูสวนทราย ภูผาม่าน และภูหินร่องกล้า รวมทั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งโดยสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นการเกษตรหรือที่อยู่อาศัยซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันเป็นภูเขาสูง ซึ่งไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นป่าในนิยามของภาครัฐ ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมา ให้มีการชะลอการจับกุมดำเนินคดีและผ่อนปรนให้ราษฎรผู้ถือครองบุกรุกพื้นที่ป่ายังคงทำกินได้ สำหรับการดำเนินการออกเอกสารการครอบครองที่ดินจึงมีความเสี่ยงที่จะไม่เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด และข้อจำกัดของเทคโนโลยีการจัดทำแผนที่ในอดีตจึงไม่สามารถกำหนดขอบเขตของพื้นที่ป่าไม้ได้อย่างชัดเจน โดยที่ผ่านมารวมที่ดินได้มีโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก) ทั่วประเทศ ต่อมาได้มีการนำข้อมูลระวางภาพถ่ายทางอากาศตรวจสอบแนวเขตป่าปรากฏว่าพื้นที่บางอำเภออยู่ในเขตป่าไม้ถาวร จึงไม่ได้แจกเอกสารสิทธิส่วนที่เหลือให้แก่ราษฎร และได้ทำการยกเลิกเอกสารสิทธิดังกล่าว ซึ่งต่อมาบริษัทเอกชนได้เข้ามาซื้อที่ดินและนำไปออกเอกสาร น.ส.3 ก และมีกลุ่มราษฎรร้องเรียนจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง แต่ด้วยพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และแก้ไขเพิ่มเติม ทำให้บริษัทเอกชนดังกล่าว สามารถดำเนินการตัดไม้สักในพื้นที่ดังกล่าวได้จนกว่าจะมีการเพิกถอนเอกสารสิทธิฯ ซึ่งส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามขั้นตอน เพื่อเสนอให้กรมที่ดินดำเนินการเพิกถอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 - 2566 รวมระยะเวลา 30 ปี

วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis ในการวิเคราะห์ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการออกเอกสารสิทธิโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนหรือออกโดยมิชอบ นั้นแบ่งออกได้ดังนี้

จุดอ่อน ส่วนใหญ่ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้และที่ดินของรัฐมักเกิดจากประเด็นปัญหาแผนที่แนวเขต การกำหนดขอบเขตพื้นที่ดินของรัฐ พื้นที่ป่าไม้ และพื้นที่ราษฎร รวมถึงพื้นที่ดินประเภทอื่นๆ มีการทับซ้อนกัน ไม่มีแนวเขตที่ชัดเจนทั้งทางเอกสาร

และในภูมิภาค ปัญหาขอบเขตพื้นที่ประกาศแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ การประกาศและบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลายหน่วยไม่มีแผนที่ประกอบแนบท้าย ส่วนราชการและหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ไม่สามารถตรวจตราพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง ไม่สามารถประชาสัมพันธ์หรือชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้อง เมื่อขอบเขตไม่ชัดเจนทำให้ประชาชนมีการบุกรุกพื้นที่ ทั้งเจตนาและไม่เจตนา รวมทั้งดำเนินการภายใต้ความขัดแย้งเชิงนโยบายของรัฐบาลในแต่ละสมัย ที่ผ่านมาในอดีต เช่น การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้กับราษฎร การเร่งรัดการสำรวจรังวัดที่ดินเพื่อออกเอกสารการใช้ประโยชน์ นโยบายการนำพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมมาเป็นพื้นที่เกษตรกรรม การผ่อนผันการดำเนินคดีเกี่ยวกับการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ของผู้ยากไร้ ช่องว่างของวิธีการออกเอกสารสิทธิ และการใช้เทคโนโลยีภูมิศาสตร์ในอดีตที่ไม่ทันสมัย มีความคลาดเคลื่อน การพิสูจน์ตรวจสอบขอบเขตพื้นที่ป่าไม้ทับซ้อนกับพื้นที่ประเภทอื่นๆ ทำให้มีผลกระทบจากอดีตจนถึงในปัจจุบัน เป็นต้น ตลอดจนกลุ่มนายทุนที่แสวงหาโอกาสในการที่จะครอบครองที่ดินจนเกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงที่ดินของผู้ยากไร้ จนนำมาถึงปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า

จุดแข็ง การแก้ไขปัญหามาผ่านส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ประสานงานและบูรณาการร่วมกัน มีการจัดตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ในทุกระดับทั้งส่วนกลางและระดับพื้นที่ ในการรวบรวมข้อมูลเอกสารหลักฐาน การอ่าน ตีความ แปลภาพถ่ายทางอากาศ สำหรับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่างๆ ในการประกอบบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความทันสมัยของเทคโนโลยีภูมิศาสตร์ในปัจจุบัน ซึ่งผลการแสดงด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ทำให้สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริง ข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และตรวจสอบสภาพพื้นที่ปัญหาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว โดยเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

โอกาส การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐจะสามารถสร้างความร่วมมือของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปร่วมบูรณาการ ประสานงาน วางแผน และร่วมปฏิบัติ รวมทั้งวางแผนพัฒนาพื้นที่ และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังเป็นการขับเคลื่อนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ ตามวิสัยทัศน์การบริหารจัดการที่ดินและนโยบายหลัก 4 ด้าน ประกอบด้วย การสงวนหวงห้ามที่ดินของอย่างมีประสิทธิภาพและการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ การใช้ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และการบูรณาการและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

อุปสรรค การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการเพิกถอนเอกสารสิทธิ จะทำให้เกิดปัญหาที่เป็นอุปสรรคเกิดขึ้นในหลายมิติ ทั้งมิติของเจ้าหน้าที่รัฐ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระบวนการทางกฎหมายของแต่ละส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายมีหลายขั้นตอนและใช้เวลานานในการพิสูจน์ ตรวจสอบข้อเท็จจริงทางเอกสารและพื้นที่ในภูมิภาคทั่วประเทศ ขาดระบบฐานข้อมูลที่ดินที่สมบูรณ์มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความล่าช้า และการรวมกลุ่มของประชาชนและผู้เสียประโยชน์ในการร้องเรียน เพื่อขอความเป็นธรรม การขอรับการช่วยเหลือจากรัฐในการเยียวยาและแก้ปัญหาขาดที่ดินทำกิน สำหรับมิติของความเดือดร้อนของประชาชน ปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดินระหว่างราษฎรกับรัฐ ความชัดเจนในเรื่องกรรมสิทธิ์ประชาชนที่มีรายได้น้อยไม่มีกำลังเพียงพอที่จะซื้อที่ดินเป็นของตนเอง อัตราค่าเช่าที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น ปัญหาขาดแคลนที่ดินและไม่สามารถเข้าถึงที่ดินของเกษตรกรรายย่อย ทั้งนี้นโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนขาดที่ดินทำกินของราษฎรผู้ยากไร้ยังคงให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องแต่ปริมาณของผู้ยากไร้ยังคงมีการเพิ่มขึ้นทุกปีโดยมีผู้จดทะเบียนเพื่อขอรับความช่วยเหลือด้านที่ดินตั้งแต่ปี 2547 กว่า 4,800,000 ราย อีกทั้งพื้นที่ดินของรัฐก็ยังคงมีการบุกรุกและทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อน โดยการนำ TOWS Matrix ออกมาเป็น 4 กลยุทธ์ ดังนี้

1. กลยุทธ์เชิงรุก (SO)

1.1 มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก แจ้งข้อมูลข่าวสารสถานการณ์การบุกรุกที่ดินของรัฐและการทำลายทรัพยากรป่าไม้ รวมถึงผลกระทบที่มีต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว เพื่อให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยการพบปะชี้แจงประชาชน ในลักษณะใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยทุกช่องทาง สื่อโซเชียล สื่อมวลชน สถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ และหอกระจายข่าว เผยแพร่ข้อมูลแบบวงกว้างทุกแขนงโดยบูรณาการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนองค์กรทุกภาคส่วน และภาคประชาชน รวมถึงสถานศึกษาในการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยขยายผลไปสู่ครอบครัวและชุมชน

1.2 การจัดชุดลาดตระเวนร่วม/ปราบปราม ร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการมีส่วนร่วมด้านการข่าวของภาคประชาชนในพื้นที่ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น เพื่อป้องกันการลักลอบการบุกรุกที่ดินของรัฐ ทั้งภาคพื้นดินและทางอากาศอย่างต่อเนื่อง กรณีที่พบการกระทำผิดในพื้นที่ให้ดำเนินการจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเด็ดขาดรวมทั้งให้มีการเพิ่มมาตรการอย่างเข้มงวด

2. กลยุทธ์เชิงรับ (WT)

2.1 จัดเตรียมสถานที่/ห้องติดตามสถานการณ์ จัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยง กำหนดมาตรการ วิธีการและขั้นตอน เพื่อเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการทำลายทรัพยากรป่าไม้

2.2 การเตรียมความพร้อม ด้านกำลังพล เครื่องมือ/ยุทธโศปกรณ์พิเศษ และซักซ้อมความเข้าใจ ขั้นตอน และข้อจำกัด ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.3 จัดชุดรณรงค์ระดับชุมชนและหมู่บ้านเพื่อให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานระดับพื้นที่

2.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่โดยเน้นบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการฝ่ายปกครอง คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากพื้นที่ป่า

3. กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)

3.1 หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันรักษาป่าไม้จะต้องมีมาตรการป้องกันอย่างชัดเจน เช่น การจัดทำแผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ของรัฐ ประเภทต่างๆ ให้กับชุมชนในพื้นที่ได้รับทราบ พร้อมทั้งจัดทำหลักหมุดหรือป้ายแสดงขอบเขตอย่างชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่รอยต่อได้อย่างถูกต้อง โดยบูรณาการหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กร ประชาชนทุกภาคส่วน

3.2 หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยบูรณาการหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กร ประชาชนทุกภาคส่วน ดำเนินการสำรวจและจัดทำบัญชีทะเบียนควบคุมประกอบแผนที่ของผู้ครอบครองใช้ประโยชน์ในที่ดินที่เป็นรอยต่อพื้นที่ป่าและที่ดินเอกชน

4. กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)

4.1 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงมหาดไทย โดยกรมที่ดิน ร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และประชาชน ร่วมสอบสวนและตรวจสอบเอกสารสิทธิและสิทธิครอบครองของตนว่าเป็นพื้นที่เสี่ยงทับซ้อนกับพื้นที่ของรัฐ หรือมีการออกเอกสารสิทธิโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนหรือไม่ อย่างไร โดยใช้ฐานข้อมูลจาก คณะอนุกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน 1 : 4,000 (One Map) และแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐ ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) โดยใช้ยึดกรอบแนวคิด “หนึ่งพื้นที่ หนึ่งหน่วยงานรับผิดชอบ” (One Land One Law)

4.2 การใช้ระบบแผนที่ภูมิศาสตร์ ภาพถ่ายทางอากาศ การพัฒนาระบบดาวเทียม และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบและพิสูจน์สิทธิ การครอบครองประกอบการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่เหมาะสม เป็นกลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) โดยใช้ยึดกรอบแนวคิด “หนึ่งพื้นที่ หนึ่งหน่วยงานรับผิดชอบ” (One Land One Law) และการบังคับใช้กฎหมาย ในการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนในพื้นที่จังหวัดเลย เนื่องด้วย ปัจจัยที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาคือการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการ เพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อน เป็นการนำมาตราการบังคับใช้ กฎหมาย จึงมีขั้นตอนและวิธีการในการพิจารณาหลายขั้นตอน แต่ละขั้นตอนได้มีการ กำหนดระยะเวลา และมีระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ทั้งการเพิกถอนหนังสือ แสดงสิทธิในที่ดินจะกระทบต่อสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินนั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิให้กับประชาชน และจะต้องปกป้องที่ดินของรัฐไปพร้อมกัน ด้วย จำเป็นต้องมีความละเอียดรอบคอบ การพิจารณาต้องยึดหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด จะต้องมีความเป็นธรรมเป็นกลาง และจะต้องปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วถูกต้อง ให้แล้วเสร็จ ทันภายในกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ รวมทั้งการใช้หลักฐานทาง วิทยาศาสตร์ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายประกอบการพิสูจน์ ข้อเท็จจริง จึงพิจารณากำหนดเลือกใช้กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

การเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนสามารถกระทำ ได้เป็น 2 แนวทาง แนวทางแรกโดยใช้กลไกของคณะอนุกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ระดับจังหวัด (คปป.จังหวัด) และคณะอนุกรรมการพิสูจน์ สิทธิในที่ดินของรัฐจังหวัด (คพร. จังหวัด) ร่วมประชุมพิจารณาตรวจสอบพิสูจน์สิทธิโดยใช้

เครื่องมือที่ได้รับการยอมรับจากมาตรฐานสากล เช่น การใช้ระบบแผนที่ภูมิศาสตร์ภาพถ่ายทางอากาศ การพัฒนาระบบดาวเทียม และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น แล้วเสนอขอเพิกถอนเอกสารสิทธิหรือสิทธิครอบครองดังกล่าวไปยังกรมป่าไม้ เพื่อดำเนินการเพิกถอนตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 61 ต่อไป สำหรับแนวทางที่ 2 ใช้กระบวนการของศาลปกครอง โดยดำเนินการร้องเรียนร้องทุกข์จากกลุ่มราษฎรที่ได้รับผลกระทบหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการร้องขอต่อศาลปกครองเพื่อขอคุ้มครองชั่วคราวมิให้มีการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่พิพาท แล้วนำพยานหลักฐานเสนอประกอบการพิจารณาให้ศาลปกครองตัดสินว่าพื้นที่ดังกล่าวมีการครอบครองถูกต้องหรือไม่อย่างไร ออกเอกสารสิทธิโดยชอบหรือไม่ แล้วนำคำพิพากษายื่นประกอบไปยังกรมที่ดินในการเพิกถอนเอกสารสิทธิตามกระบวนการต่อไป กรณีการแก้ไขปัญหาที่ดินของรัฐที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานทับซ้อนกัน หรือไม่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดจะใช้กลไกของคณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน 1 : 4000 (One Map) และแก้ไขปัญหานวนเขตที่ดินของรัฐ ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) ต่อไป สำหรับการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกเพิกถอนเอกสารสิทธินั้น จะใช้กลไกของการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ภายใต้ คทช.¹⁵ ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ คทช. กำหนด เช่น เป็นผู้มิรายได้น้อย เป็นผู้ยากไร้ไม่มีที่ดินทำกิน เป็นต้น พร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการตลาด การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมรายได้ในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม เป็นต้น เมื่อดำเนินการเพิกถอนเอกสารสิทธิแล้วพื้นที่ดังกล่าวจะกลับมาเป็นพื้นที่ของรัฐ เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าไม้ โดยการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งสามารถเพิ่มพื้นที่ป่าให้กับประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กำหนดไว้ต่อไป

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อน เป็นการบังคับใช้กฎหมายเข้ามาแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องควบคู่ไปกับการส่งเสริมการปลูกป่า และการแก้ไขปัญหาขาดที่ดินทำกินของราษฎรผู้ยากไร้ โดยส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมที่ดิน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ดินของรัฐ ได้แก่ ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่นิคมสหกรณ์ โดย กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ดินสาธารณะประโยชน์ โดย กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย ที่ราชพัสดุ โดย กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ที่ดินสงวนเพื่อกิจการนิคมในนิคมสร้างตนเอง โดย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีความจำเป็นที่จะต้องร่วมบูรณาการกันอย่างจริงจังเพื่อพิสูจน์และตรวจสอบข้อเท็จจริง รวมทั้งรวบรวมข้อบังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสร้างความรับรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับทราบปัญหา ความจำเป็น และแนวทางขั้นตอนวิธีการอย่างถูกต้อง เพื่อลดผลกระทบของประชาชนที่ได้รับ ความเดือดร้อนให้ได้มากที่สุด โดยยึดถือการปฏิบัติตามนโยบายป่าไม้แห่งชาติ แผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติ รวมทั้งกระบวนการโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) โดยใช้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์ได้ เทคโนโลยีภูมิศาสตร์ที่ทันสมัย หากดำเนินการโดยไม่สร้างการรับรู้ที่ถูกต้องแล้วอาจจะทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อีกด้วย ทั้งนี้มีผลการวิจัยและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐที่สอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

กรณีรายงานการวิจัย “การแย่งยึดที่ดินจากนโยบายป่าไม้ในยุคทหาร คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. กับการผลิตซ้ำความจนเรื้อรัง กรณีป่าสงวนแห่งชาติดงหมู แปลง 2” โดยผู้วิจัย กิติมา ขุนทอง และธนพร ศรีสุกใส¹⁶ ซึ่งทำให้เห็นว่าหากการดำเนินการแก้ไขปัญหามาไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและสร้างการรับรู้ที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่

กรณีการสอบสวนสิทธิรายแปลงของชาวบ้านน้ำพุอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ในพื้นที่โครงการปลูกป่าตามโครงการฟื้นฟูสภาพป่าและสิ่งแวดล้อมบริเวณเหนือพื้นที่โครงการประจวบชัยคีรีสุขศรีสองรักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย¹⁷ ทำให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของราษฎรในพื้นที่ สาเหตุจากการสำรวจพื้นที่ก่อสร้างโครงการแล้วไม่ได้ให้ชาวบ้านไปแสดงตัว ทำให้ชาวบ้านไม่ทราบว่าทางหน่วยงานรัฐจะยึดคืนที่ดินของตนเอง และบางพื้นที่ถูกทำลายพืชผลทางการเกษตรอีกด้วย ต่อมามีการสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนใหม่และดำเนินการยึดที่ดินเฉพาะกลุ่มของนายทุนเท่านั้น

กรณีนายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย เปิดเผยถึงความคืบหน้าตามที่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ 5 ฝ่าย ลงตรวจสอบพื้นที่ป่า อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย¹⁸ ที่มีโฉนดทับซ้อนกับพื้นที่ป่าที่เคยถูกเพิกถอนไปแล้ว 6,228 ไร่ ทำให้เห็นว่าการบูรณาการของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

กรณี พันโท กรทิพย์ ดาโรจน์ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือ ป.ป.ท. พร้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับ กอ.รมน. จังหวัดเลย สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 6 (อุดรธานี) และหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ 7 (กู่เรือ) ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกรณีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พื้นที่ตำบลปลาบ่า และตำบลร่องจิก อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย¹⁹ โดยมีการนำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ซึ่งอยู่ในท้องที่ ตำบลโพนสูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มาออกในท้องที่ อำเภอกู่เรือ ตั้งแต่ปี 2533 รวมจำนวน 63 แปลง เนื้อที่ 2,777 ไร่ จากการดำเนินการดังกล่าวทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเอกสารสิทธิและที่ดินของรัฐจะต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสตามระเบียบและขั้นตอนในกรอบกฎหมายที่กำหนด และมีหน่วยงานที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานโดยมิชอบอยู่อย่างต่อเนื่อง

กรณีขอเพิกถอนประทานบัตรเหมืองแร่จากการประกอบกิจการของบริษัททุ่งคำ ซึ่งได้รับประทานบัตรในการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำ ได้ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ ทำให้ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทางน้ำสาธารณะเสื่อมประโยชน์ทำลายระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์อันเป็นสภาพดั้งเดิมของพื้นที่ จนก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สิน ซึ่งมีประชาชนได้รับผลกระทบโดยตรง จำนวน 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านนาหนองบง, บ้านกกสะท้อน, บ้านภูทับฟ้า, บ้านห้วยผุก, บ้านโนนผาพุฒพัฒนา และบ้านแก่งหิน ตำบลเขาหลวง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย²⁰ เป็นประเด็นที่แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนสามารถรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องต่อส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่ดินของรัฐได้อีกช่องทางหนึ่ง

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นนั้นภายหลังจากการเพิกถอนเอกสารสิทธิหรือ ประเด็นปัญหาต่างๆ ยุติลงแล้ว ทุกส่วนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังคงจำเป็นต้องตรวจสอบ พื้นที่ของรัฐและเอกชน เพื่อหาแนวทางในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้ง จัดทำแผนโครงการฟื้นฟูสภาพป่าและสิ่งแวดล้อมให้กลับมาเป็นสาธารณประโยชน์ส่วนรวม โดยประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่จะรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ ปกป้องที่ดินของรัฐอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 4

บทสรุป

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อน เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย ซึ่งเป็นปัจจัยในการยกระดับศักยภาพของประเทศในสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมทั้งหากมีการบริหารจัดการที่ดีด้านทรัพยากรธรรมชาติก็จะสามารถสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชนและประชาชนจะต้องร่วมบูรณาการในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ การฟื้นฟูสภาพป่าไม้ที่เสื่อมโทรมให้กลับสู่สภาพพื้นที่ป่าที่สมบูรณ์และยั่งยืนต่อไป

เอกสารวิจัยฉบับนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ โดยการวิจัยเอกสารวิเคราะห์และเสนอแนวทางการดำเนินการต่อการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนหรือออกโดยมิชอบ แบ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

1. ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องบูรณาการร่วมกันในการกำหนดขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละหน่วยให้ชัดเจนตามกรอบแนวคิด “หนึ่งพื้นที่ หนึ่งหน่วยงานรับผิดชอบ” (One Land One Law) จะต้องไม่ทับซ้อนกัน การวัดค่าพิกัดภูมิศาสตร์ประกอบกับการปักป้ายขอบเขต ปักหมุดหมายแนวหรือแนวรั้ว รวมทั้งป่ากันชน หากเกิดปัญหาจะต้องมีการประชุมหารือแก้ไขให้เรียบร้อยโดยเร็ว รวมทั้งจัดชุดปฏิบัติการร่วมบูรณาการกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่ลาดตระเวนหรือจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดในการป้องกันปราบปรามการบุกรุกและทำลายทรัพยากรป่าไม้ ร่วมสังเกตการณ์ ตรวจยึด/จับกุมการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่ที่มีแนวโน้มความเสี่ยงและมีการบุกรุกรุนแรงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายในการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนและออกโดยมิชอบ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกฎหมายที่ถูกต้อง สร้างการรับรู้ องค์กรความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้และรักษาสิ่งแวดล้อม

2. ภาคเอกชนและประชาชน ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐส่วนใหญ่เกิดจาก ปัญหาความยากจน ปัญหาหนี้สิน การขาดแคลนที่ดินทำกิน การขาดความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการครอบครองที่ดินและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ทำให้กลุ่มนายทุน ใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงประโยชน์ในการครอบครองที่ดินและออกเอกสารสิทธิ โดยมิชอบ เมื่อทำการเกษตรกรรมไม่ได้ผลผลิตตามที่ต้องการและไม่มีเงินมาจ่ายค่านายทุนก็จะยึดพื้นที่ดังกล่าว และหาทางออกโดยการบุกรุกพื้นที่แห่งใหม่ ทำให้การแก้ไข ปัญหาผู้ยากไร้ขาดที่ดินทำกินไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

3. นโยบายของรัฐบาล การแก้ไขปัญหาความยากจนและขาดแคลนที่ดินทำกิน ของผู้ยากไร้ เป็นอีกนโยบายหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)²¹ ระดับจังหวัด จำเป็นจะต้องมีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการให้มีความถูกต้องครบถ้วน ตามที่กำหนด เพื่อให้สามารถบริหารและจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ ในระหว่างการตรวจสอบพื้นที่และความถูกต้องของเอกสารสิทธินั้น หากส่วนราชการและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการและพิจารณาแล้วว่าหากปล่อยให้มีการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ต่อไปจนกว่าจะดำเนินการขั้นตอนถึงที่สุดนั้น จะเกิดความเสียหาย ต่อทรัพยากรป่าไม้และพื้นที่ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ส่วนรวม สามารถดำเนินการร้องต่อ ศาลปกครองเพื่อขอคำสั่งศาลประกาศคุ้มครองเป็นการชั่วคราวได้เช่นกัน

2. คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน 1:4000 (One Map) และแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐ²² โดยได้มีการจัดทำแผนที่แนวเขตที่ดินของ รัฐทั่วประเทศ ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 กลุ่มๆ ละ 11 จังหวัดนั้น ซึ่งเมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติพิจารณา ผ่านแล้ว ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการจัดทำแผนที่แนบท้ายกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีผลบังคับใช้ ซึ่งจะสามารถบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศได้อย่าง เป็นรูปธรรม รวมทั้งการแก้ไขปัญหาดินทำกินของประชาชนได้อีกทางหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการ เพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อน หรือออกโดยมิชอบ ควรที่จะศึกษา

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการนำข้อกฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ออกสาร หลักฐาน แผนที่ ภาพถ่ายทางอากาศ รวมทั้งเครื่องมือที่ทันสมัยในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบใน พิสูจน์หลักฐานเพื่อเพิกถอนเอกสารดังกล่าวต่อไป ซึ่งสามารถพิจารณาดำเนินการได้ในหลายวิธี เช่น กลไกคณะอนุกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ระดับจังหวัด (คปป.จังหวัด) และคณะอนุกรรมการพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐจังหวัด (คพร.จังหวัด) ²³ ร่วมประชุมพิจารณาตรวจสอบพิสูจน์สิทธิแล้วเสนอกรมที่ดินเพื่อเพิกถอนเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 61 ต่อไป หรือ กรณีการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อร้องต่อศาลปกครองในการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวในพื้นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ถูกทำลายและเกิดผลเสียหายในวงกว้าง สามารถร้องขอให้ศาลปกครองพิจารณาตัดสินและเพิกถอนเอกสารสิทธิดังกล่าว ซึ่งจะนำไปสู่การเพิกถอนเอกสารสิทธิตามคำสั่งของศาลปกครองต่อไป

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและทำลายทรัพยากรป่าไม้ จากการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกโดยผิดพลาดเคลื่อน หรือออกโดยมิชอบ เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่จะสามารถนำพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายกลับมาเป็นพื้นที่ของรัฐ โดยสามารถที่จะฟื้นฟูให้คืนสภาพเป็นป่าไม้ที่สมบูรณ์ และเพิ่มพื้นที่ป่าให้กับประเทศ ตามความมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580). หน้า 10.
2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. หน้า 12.
3. นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2562. หน้า 3.
4. แผนแม่บทการพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติ โดยคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ (คปช.) พ.ศ. 2565. หน้า 40.
5. แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2557. หน้า 2.
6. พันเอก อำนาจ ยอดพันธ์. แนวทางการแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดเลย โดยมณฑลทหารบกที่ 28 กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการทัพบก ; 2561.; หน้า 2.
7. หนังสือ ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 4 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ด่วนมาก ที่ นร 5113/203 เรื่องขอทราบความคืบหน้าการดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐในพื้นที่จังหวัดเลย ลง 9 มีนาคม 2565.
8. ไพศาล ปานแป้น. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญในการพิจารณาเพิกถอนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ตามมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กรมที่ดิน โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. <http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/index.php/abstractData/viewIndex/259>
9. หนังสือ กรมที่ดิน ด่วนมาก ที่ มท 0516.2/11203 เรื่องขอทราบความคืบหน้าการดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐในพื้นที่จังหวัดเลย ลง 31 พฤษภาคม 2564.
10. โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ปี พ.ศ. 2566 สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ หน้า 139.
11. คลังสารสนเทศนิติของสภานิติบัญญัติ. กรุงเทพฯ :สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร [เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/7kqLD>
12. หนังสือ เรื่อง “การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินในเขตป่าไม้” สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญ กองฝึกอบรม กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย; สิงหาคม 2560.
13. หนังสือ กรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ มท 0516.2/12395 เรื่องขอทราบความคืบหน้าการดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐในพื้นที่จังหวัดเลย ลง 12 มิถุนายน 2563.

14. หนังสือ เรื่อง "การดำเนินการตามมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน สำหรับผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานที่ดิน (ปัญหาของสำนักงานที่ดินในการดำเนินการเพิกถอนหรือแก้ไขหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน)" สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญ กองฝึกอบรมกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย. กันยายน 2557.
15. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.). การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: 2566.
16. Greenpeace Thailand [ปรับปรุงเมื่อ 2 มีนาคม 2567; เข้าถึงเมื่อ 13 เมษายน 2567]. เข้าได้ถึงจาก <https://shorturl.asia/Wri5x>
17. iLAW [ปรับปรุงเมื่อ 21 มกราคม 2563; เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2567]. เข้าได้ถึงจาก <https://www.ilaw.or.th/articles/3947>
18. Thai PBS [ปรับปรุงเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2561; เข้าถึงเมื่อ 14 เมษายน 2567]. เข้าได้ถึงจาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/270602>
19. ข่าว workpointTODAY [ปรับปรุงเมื่อ 27 ส.ค. 2561; เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2567]. เข้าได้ถึงจาก <https://workpointtoday.com/> ป-ป-ท-เรียกคืนผืนป่าภูเร/
20. ThaiPublica [ปรับปรุงเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2556; เข้าถึงเมื่อ 16 เมษายน 2567]. เข้าได้ถึงจาก <https://thaipublica.org/2013/11/phu-thap-fah-hit-cyanide-4/>
21. พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มาตรา 4.
22. คำสั่ง คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ 1/2563 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ.
23. คำสั่ง คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ 1/2564 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการและเพิ่มเติมองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก ปิยวิทย์ สนวนุ่ม

วัน เดือน ปีเกิด

8 สิงหาคม 2517

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2534 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม
พ.ศ. 2536 โรงเรียนเตรียมทหาร
พ.ศ. 2541 วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
พ.ศ. 2551 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 86

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2541 ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองร้อยอาวุธเบา
กองพันทหารราบที่ 5 กรมทหารราบที่ 7
พ.ศ. 2545 ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 5
กรมทหารราบที่ 7
พ.ศ. 2549 นายทหารฝ่ายยุทธการและการฝึก กองพันทหารราบที่ 5
กรมทหารราบที่ 7
พ.ศ. 2551 นายทหารฝ่ายยุทธการ กรมทหารราบที่ 17
พ.ศ. 2552 รองผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7
พ.ศ. 2553 หัวหน้าฝ่ายยุทธการ จังหวัดทหารบกพิษณุโลก
พ.ศ. 2558 หัวหน้ากองยุทธการ มณฑลทหารบกที่ 39
พ.ศ. 2564 รองผู้อำนวยการกอง ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 4
สำนักปฏิบัติการกิจการรักษาความมั่นคงภายในกองทัพบก

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2567 ผู้อำนวยการกอง สำนักกิจการมวลชนและสารนิเทศ
สำนักปฏิบัติการกิจการรักษาความมั่นคงภายในกองทัพบก